

MINISTERUL EDUCAȚIEI
ȘI CERCETĂRII
AL REPUBLICII MOLDOVA

[hAI să utilizăm IA în siguranță!]

RESURSĂ DIDACTICĂ

ACTIVITATE TEMATICĂ CU PĂRINȚI/TUTORI SAU ÎNGRIJITORI

Această resursă a fost dezvoltată în cadrul campaniei
„Hai să utilizăm IA în siguranță!” cu scopul de a crește gradul de
informare și conștientizare al părinților și îngrijitorilor privind riscurile
expunerii copiilor la instrumente de Inteligență Artificială (IA).

DESCRIEREA ACTIVITĂȚII

1 Brainstorming

Profesorul invită părinții să reflecteze asupra situațiilor din viața de zi cu zi în care copiii lor interacționează cu Inteligența Artificială. În ce momente copilul dumneavoastră interacționează cu Inteligența Artificială?

Activitatea poate fi realizată prin discuție deschisă sau de grup, prin notarea ideilor pe foi de notițe sau utilizarea unei platforme online (de exemplu, menti.com).

Profesorul facilitează participarea tuturor celor implicați și evidențiază faptul că IA este prezentă în aplicații, jocuri și platforme utilizate zilnic de copii. Totodată, profesorul va sublinia faptul că IA poate crea conținut foarte convingător din punct de vedere vizual, dar acesta nu este întotdeauna real sau adevărat. Deși aceste instrumente pot fi utile și uneori chiar îi pot fascina uneori și pe adulți, este important să cunoaștem riscurile la care se pot expune copiii atunci când explorează tehnologia.

2 Exercițiu de reflecție

Părinții primesc o fișă cu un set de imagini reale și imagini generate cu ajutorul Inteligenței Artificiale (Fișa 1). Părinții identifică care dintre imagini sunt reale și

care sunt generate, apoi descriu imaginile propuse fiind ghidați de o serie de întrebări:

- *Ce detalii observați în aceste imagini?*
- *Ce vă face să credeți că este o imagine reală sau generată cu ajutorul IA?*
- *Ce emoții vă provoacă fiecare imagine?*
- *Poate o imagine generată de IA influența percepția oamenilor despre lume?*

La final, profesorul evidențiază faptul că imaginile generate cu ajutorul IA pot fi foarte convingătoare și pot influența emoțiile și percepția asupra realității. Activitatea urmărește dezvoltarea gândirii critice și a capacității de a analiza conținutul vizual, competențe esențiale pentru a-i sprijini pe copii în mediul digital.

3 Prezentarea informațiilor

Profesorul pregătește în prealabil o prezentare (PPT) cu informațiile sugerate mai jos (Partea I). La necesitate și reieșind din specificul grupului, poate completa informațiile cu alte detalii utile, din surse sigure și verificate. Informațiile despre Inteligența Artificială sunt prezentate într-un limbaj accesibil și pe înțelesul părinților, accentuând ideea de utilizare echilibrată și ghidată a IA de către copii.

4 Studiu de caz

Profesorul împarte participanții în grupuri și oferă fiecărui grup un studiu de caz. În Fișa 2 sunt propuse trei situații

a copiilor din diferite categorii de vârstă (7–10 ani, 11–13 ani, 14–16 ani). Profesorul are libertatea de a lucra cu acel studiu, care corespunde cu vârsta copiilor a părinților prezenți. Situațiile sunt inspirate din experiențe reale ale copiilor în interacțiunea cu Inteligența Artificială.

Părinții sunt invitați să analizeze cazul și să reflecteze asupra emoțiilor copilului, riscurilor identificate și modului în care un adult de încredere ar putea interveni pentru a sprijini copilul. Profesorul facilitează discuția, încurajând exprimarea liberă a opiniilor și evidențiind importanța comunicării și a prezenței unui adult de încredere în utilizarea IA de către copil.

5 Prezentarea informațiilor (PPT)

Activitatea poate continua cu prezentarea informațiilor (Partea II) care se pot regăsi în prezentarea PPT pregătită în prealabil, care are rolul de a accentua prezența și implicarea părinților în educarea unor comportamente sigure și responsabile la copii în explorarea tehnologiei și a instrumentelor IA.

6 Prezentarea soluțiilor și instrumentelor

Părinții sunt invitați să descopere resursele disponibile pe platforma

WWW.SIGURONLINE.MD

dedicate siguranței digitale și utilizării responsabile a tehnologiei. Rolul profesorului este să încurajeze părinții să acceseze resursele și după activitate, împreună cu copiii.

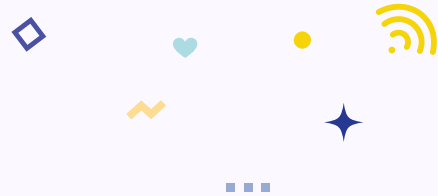
Părinții sunt încurajați să descopere jocul „**Emoțiile online**” împreună cu copiii, care are rolul de a consolida relația părinte-copil, exprimarea emoțiilor și comunicarea empatică și prietenoasă despre experiențele online.

7 Completarea chestionarului

La final, părinții completează un chestionar de feedback, pentru a evalua utilitatea activității și gradul de înțelegere a subiectului.

SCANEAZĂ QR

• FIȘA 1 •

Set de imagini sugestive

A

B

C

• FIȘA 2 •

Situația 1

Matei are 9 ani și folosește un asistent vocal din casă pentru a pune întrebări legate de jocuri. Îi place că primește răspunsuri rapide și că asistentul „îi vorbește frumos”. De ceva timp, Matei se simte trist, pentru că la școală, un coleg, nu vrea să se joace cu el. Ar vrea să le spună părinților, dar observă că sunt prea ocupați. Îl întreabă pe asistentul vocal ce să facă. Răspunsurile primite sunt prietenoase și încurajatoare. Matei începe să revină tot mai des la asistent atunci când are emoții neplăcute și petrece mai mult timp vorbind cu acesta.

- Ce emoții observați că trăiește copilul?
- Ce este util și ce devine riscant în această situație?
- Ce nevoie încearcă să își îplinească?
- Ce le putem sugera părinților?

Situația 2

Andrei are 12 ani și folosește un chatbot pentru a-l ajuta la teme. La început îl întreabă lucruri legate de școală, pentru că îi place că primește răspunsuri rapide și clare. Într-o zi, Andrei încearcă să le spună părinților că nu se simte bine la școală, însă părinții încercând să-l liniștească, îi răspund că „o să treacă”. Andrei revine la chatbot și începe să pună mai multe întrebări legate de situația că unii colegi îl jignesc și îl numesc cu cuvinte urâte. Chatbotul îi spune că îl „înțelege” și îi sugerează ce poate face în situația descrisă de el. Andrei se simte ascultat și începe să revină tot mai des la această conversație.

- Ce emoții trăiește copilul în situația descrisă?
- Unde apar riscurile în această situație?
- Ce l-a făcut pe Andrei să caute sprijin în altă parte?
- Ce le putem sugera părinților?

Situația 3

Ana are 15 ani și folosește un chatbot pentru informații și teme, așa cum o fac și colegii săi. În ultima perioadă se confruntă cu acnee care o face să se simtă stânjenită în cerul de prieteni și colegi. A încercat să discute cu mama despre utilizarea unor produse cosmetice, însă a primit răspunsul că nu este momentul potrivit. Ana decide să îi scrie chatbotului pentru a găsi alte soluții prin care să scape rapid de această problemă. Ea urmează unele recomandări oferite de chatbot, fără să consulte un adult de încredere sau alte surse mai sigure.

- Ce a determinat-o pe Ana să aleagă un chatbot în locul unui adult de încredere?
- Ce ar putea ajuta ca Ana să conștientizeze limitele și riscurile IA?
- Ce riscuri pot apărea ca urmare a sugestiilor oferite de chatbot?
- Cum poate părintele să rămâne o figură de sprijin pentru ea?

SUGESTII DE INFORMAȚII PENTRU PREZENTARE (PPT)

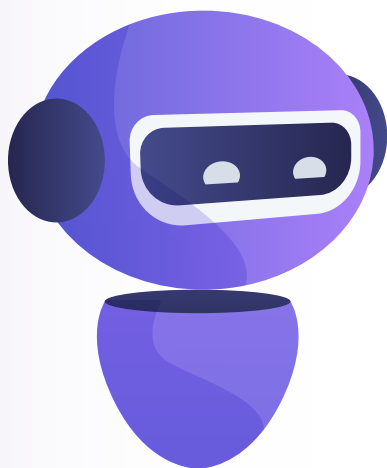
PARTEA I

Ce este IA?

Inteligența Artificială (IA), se referă la simularea proceselor inteligenței umane cu ajutorul unor „mașini” – sisteme informatice create de om. Acestea pot fi utilizate pentru căutare de informații, rezolvarea de exerciții matematice, elaborarea unui eseu, până la discuții private despre diferite subiecte de interes pentru copil. De cele mai multe ori IA poate oferi informații preluate din diferite surse din spațiul digital, fie din ceea ce a învățat despre specificul persoanei care îl utilizează. IA este folosită în numeroase domenii, cum ar fi medicină, educație, finanțe, comerț online, navigație și divertisment.

Tipuri de instrumente și aplicații care folosesc IA

Mulți copii folosesc Inteligența Artificială fără să înțeleagă exact cum funcționează. Aceasta poate îngreuna pentru ei diferențierea între informații sigure, conținut generat automat și interacțiuni care le pot influența emoțiile sau deciziile. Iată câteva exemple de instrumente sau aplicații care utilizează IA/bazate pe IA. Iată câteva exemple de instrumente sau aplicații care folosesc IA:

- **Asistenți vocali:** Siri, Alexa, Google Assistant;
- **Aplicații educaționale:** Duolingo, Khan Academy, Photomath;
- **Chatbot-uri generative:** ChatGPT, Grok, Google Gemini, Character AI;
- **Jucării sau jocuri:** roboți, păpuși, animale interactive cu voce;
- **Recomandări de conținut:** pe YouTube, Netflix, TikTok, Spotify;
- **Chatbots pe platforme și rețele sociale cu răspunsuri și sugestii:** My AI – Snapchat, Meta AI (WhatsApp, Facebook & Instagram);
- **Filtre de conținut:** Snapchat Lenses, Instagram, Facebook, Tik Tok Effects;
- **Generatoare de conținut:** DALL-E, Midjourney, Canva, Cap Cut, Adobe Firefly, etc.

Beneficii în utilizarea IA

Inteligența artificială nu poate gândi sau înțelege așa cum o face omul. Ea funcționează prin recunoaștere și potrivirea unor tipare, analizând foarte multe informații existente: texte, imagini, sunete. Atunci când o persoană îi adresează o întrebare sau cere să-i fie creat un conținut, IA nu oferă un răspuns din experiența proprie, dar construiește un răspuns sau rezultat care să fie cât mai aproape de realitate.

- Poate oferi răspunsuri personalizate;
- Poate procesa cantități mari de informații;
- Poate sprijini dezvoltarea ideilor și cunoștințelor;
- Poate oferi răspunsuri rapide și eficiente.

Riscuri în interacțiunea cu IA

Inteligența artificială se dezvoltă rapid și transformă interacțiunea cu tehnologia, oferind beneficii și instrumente diverse. Pentru copii, dezvoltarea tehnologiei poate prezenta numeroase pericole afectând procesele de dezvoltare cognitivă, emoțională și sociale. Câteva dintre riscurile la care se pot expune copiii în interacțiunea cu IA sunt descrise mai jos:

1. Inteligența artificială poate crea imagini, texte sau videoclipuri realiste, dar care prezintă informații false. Acest conținut poate fi distribuit pe diferite platforme de socializare cu care interacționează copilul, Aplicații sau instrumente cu Inteligență Artificială pot genera, fără consimțământ, imagini explicite cu conținut sexual, care

pot fi folosite cu scop de hărțuire, șantaj sau exploatare.

2. asistenți virtuali bazați pe Inteligența Artificială pot gestiona greșit subiecte sensibile în moduri în care ar putea oferi sfaturi dăunătoare, încuraja autovătămarea și comportamente dăunătoare.
3. Instrumentele de Inteligență Artificială pot colecta informații personale sau despre activități, care pot fi utilizate pentru crearea de conturi false.
4. Inteligența Artificială poate fi utilizată pentru a crea și răspândi mesaje și imagini ca instrumente de umilire și excludere socială, ceea ce poate crește riscul de expunere a copilului la situații de cyberbullying.
5. Filtrele de Inteligență Artificială pot influența modul în care copiii se văd pe ei înșiși și lumea cu care interacționează. Utilizarea excesivă poate contribui la izolare socială, anxietate, depresie și poate distorsiona percepția despre imaginea corporală.
6. Folosirea instrumentelor educaționale bazate pe IA poate limita creativitatea, curiozitatea și gândirea independentă a copilului. La fel, apelarea repetată la instrumente IA pentru teme poate crea dependență.
7. Înjocurile online, care sunt bazate pe IA, copiii pot fi încurajați să achiziționeze anumite produse și să utilizeze necorespunzător. Funcțiile de chat, bazate pe IA, pot facilita interacțiuni nesigure cu persoane necunoscute.

PARTEA II

Inteligența Artificială modelează lumea copiilor noștri și devine parte rapidă a activităților în care cresc și se dezvoltă. Acest lucru nu înseamnă că un părinte trebuie să fie expert în IA, dar să rămână prezent și curios în lumea virtuală cu care interacționează copilul.

Timp de calitate împreună. Petreceți zilnic puțin timp cu copilul, fără tehnologie, în activități care îi plac. Această conexiune creează ocazia de a vorbi și de a înțelege ce provocări legate de tehnologie se confruntă copilul.

Observați emoțiile copilului. Fiți atenți la emoțiile copilului atunci când folosește IA. Încurajați discuțiile deschise și validați ceea ce simte. Emoțiile pot fi un semnal important despre impactul tehnologiei asupra copilului.

Discutați despre tehnologie. Explicați copilului, pe înțelesul vârstei, că IA poate greși și că nu tot ce oferă este adevărat sau util. Încurajați-l să întrebe, să compare informațiile și să le verifice cu un adult de încredere.

Stabiliți limite sănătoase. Stabiliți împreună reguli clare pentru timpul petrecut online și tipul de aplicații folosite. Când limitele sunt explicate și consecvente, copilul le percepe ca sprijin, nu ca pedeapsă.

Protejați datele personale. Verificați setările de confidențialitate ale aplicațiilor folosite și explicați copilului că unele instrumente IA colectează date personale.